Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Kurutxe Zaldua

Zumarraga, Gipuzkoa (1935)

Aurkibidea

Biografia

Zumarragan jaioa izan arren, ama gabiriarra zuen eta nabaritu egiten zaio hizkeran.

Zintak

ZMG-013

- **Proiektua**: Urretxu eta Zumarragako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Lasa, Xabier
- **Data**: 2001-01-01
- **Iraupena**: 30 min
- **Euskarria**: CD
- **Kodifikatzailea**: Etxazarra, Ainhoa
- **Emalea**: Lasa, Xabier

Pasarteak

1. Komun bakarra bizilagun guztientzat

- **Erref**: ZMG-013/001
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:02:03

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Umeek erreberoa, esne jetziberria, edaten zuten auzokoaren etxean. Etxe hartan eskilaretan zeukaten komuna, bizilagun guztietantzat bakarra.

2. Anekdota: aita eta auzokoa feriara joan zirenekoa

- **Erref**: ZMG-013/003
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:02:33. **Bukatu**: 00:04:19

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Behin, aita eta auzokoa Ordiziara ('Villafrancara') joan ziren astoa eta txerriak erostera. Gaueko hamabiak eta etxean agertu ez. Kontu kontari, bidean luzatu egin ziren biak.

3. Hildakoaren etxean familia eta auzokoak batu

- **Erref**: ZMG-013/004
- **Iraupena**: 0:01:03. **Hasi**: 00:04:19. **Bukatu**: 00:05:22

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Etxeko bateren bat hiltzen zenean, familiakoak eta auzokoak etxera etortzen ziren eta dirua ematen zuten mezak ateratzeko. Etxekoek gailetak ateratzen zizkieten. Hurbilekoenak bertan geratzen ziren bazkaltzera. Hileta goizean izaten zen.

4. Lehengo mezak

- **Erref**: ZMG-013/005
- **Iraupena**: 0:01:43. **Hasi**: 00:05:22. **Bukatu**: 00:07:05

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Meza guztiak goizean izaten ziren. Apaizek jendeari bizkarra emanez eta latinez esaten zuten meza. Hiletaren ondoren, jendeari mokadua emateko ohitura egon izan da beti.

5. Tabernako edariak eta bazkariak

- **Erref**: ZMG-013/007
- **Iraupena**: 0:02:37. **Hasi**: 00:08:16. **Bukatu**: 00:10:53

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Tabernan, edariak nahastuta eskatzeko ohitura handia zegoen. Esaterako, "potajea" eskatzen zuten askok, ardo zuria bermutarekin. Beste batzuei ardo zuria ardo gozoarekin nahastea gustatzen zitzaien. Euren tabernan bazkariak ere ematen zituzten. Oiloa saltsan zen gehien prestatzen zuten jatekoetako bat.

6. Geltokira ardo barrikak betetzera

- **Erref**: ZMG-013/008
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:10:53. **Bukatu**: 00:12:30

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Lehen, ardo zuria eta beltza baino ez zegoen tabernan. Aita geltokira joaten zen barrikak betetzera. Barrikak azufrearekin garbitzen zituzten.

7. Alkoholaren zerga

- **Erref**: ZMG-013/009
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:12:30. **Bukatu**: 00:15:30

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Plaza zaharra baskula handi bat zen, bertan kamioiak-eta pisatzeko. Pisuaren arabera ordaintzen zituzten zergak. Botilei seilua jartzen zieten zerga ordaindu zutela adierazteko. Hala ere, inoiz zergarik ordaindu gabeko koñak botilak ekartzen zituen aitak, porruen truke.

8. Taberna giroa

- **Erref**: ZMG-013/010
- **Iraupena**: 0:03:31. **Hasi**: 00:15:30. **Bukatu**: 00:19:01

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:
Larunbatetan eta jaietan gizon kuadrillak joaten zitzaizkien tabernara, trikitiarekin eta kantuan sarritan. Juerga ederrak egiten zituzten. Emakumeak gutxitan joaten ziren tabernara, festetan edo moja zeuden familiakoei bisita egiten zietenean.

9. Taberna giroko abestiak

- **Erref**: ZMG-013/012
- **Iraupena**: 0:02:07. **Hasi**: 00:19:34. **Bukatu**: 00:21:41

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Tabernan erdaraz kantatzen zuten: "La vida del casado" eta "Casate con la churrera" moduko abestiak. Euskaraz ere kantatzen zuten zenbaitek: "Baratzeko pikuak hiru txorten ditu" eta "Kaletik hasita" moduko abestiak. Irrintziak ere botatzen zituzten.

10. Gaixotasunak eta erremedioak

- **Erref**: ZMG-013/013
- **Iraupena**: 0:07:06. **Hasi**: 00:21:41. **Bukatu**: 00:28:47

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:
Umea jaioberritan hilez gero, beste ume bat hartzen zuten bularra emateko. Ume asko hiltzen zen birikietako gaitzak jota. Orduan ez zegon botikarik eta euren amak, esaterako, astoaren esnea ematen zien umeei gaixotzen zirenean. Urtubikoak ukendua egiten zuen pasmo-belarrekin erredurak sendatzeko edo erre-trapuak prestatzen zituen. Berbena-esplastuak ere asko erabiltzen zituzten katarroaren kontra. Tentsioa jaisteko eta giltzurrunentzat ere beste belar batzuk batzen zituzten.

11. Litro erdi ardo ogi puska batekin

- **Erref**: ZMG-013/014
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:28:47. **Bukatu**: 00:30:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:
Tabernan basoerdia eskatzen zuten gehienetan edo litro erdi ardo eta ogi puska bat. Kafearen ondoren hartzeko, 'Sol y Sombra' askok eskatzen zuten. Batzuk balantzaka itzultzen ziren etxera.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-12

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com